

Colòmbia

A l'agost es commemora la celebració d'una conferència episcopal determinant

Medellín: 50 anys de la Pentecosta llatinoamericana

Pau VI va convocar Medellín i altres conferències episcopals a Àsia i Àfrica després d'un Concili Vaticà II molt eurocentrat. A la imatge, deu anys més tard rep Òscar Romero.

«Els bisbes llatinoamericans, que al Vaticà II van mantenir-se molt callats, a Medellín van rebre el Concili Vaticà II molt conscients de la importància de l'Església local i dels signes dels temps. Van rellegr creativament el Vaticà II des de baix, des de la realitat del clam del poble llatinoamericà pobre que, com en l'Èxode, demana justícia i alliberació.» El teòleg jesuïta Víctor Codina, des de Bolívia, analitza la importància de la Conferència Episcopal llatinoamericana de Medellín que es va celebrar el 1968 convocada per Pau VI i de la qual aquest estiu se'n compleixen els 50 anys.

De fet, entre el 27 i el 31 d'agost propers s'ha organitzat a Medellín (Colòmbia) una trobada internacional per commemorar la publicació dels documents de Medellín, amb tot un treball previ a càrrec de persones i organitzacions procedents de quinze països i amb el lideratge d'organitzacions eclesials

colombianes i del SICSAL (Servei Internacional Cristià de Solidaritat amb els pobles d'Amèrica Llatina). L'objectiu no és cap altre que, en el marc d'un procés ampli, construir la memòria històrica que va donar lloc a Medellín i il·luminar els signes dels temps actuals, des de les opcions de Medellín i el magisteri del mateix papa Francesc, per poder discernir quines són les pistes a seguir per part de l'Església llatinoamericana.

Relectura del Vaticà II des de baix

Com s'ha dit, el Concili Vaticà II (1962-1965), convocat per Joan XXIII i conclòs per Pau VI, «va ser un gran temps de gràcia per a tota l'Església, sense el qual és impensable Medellín», sosté Codina. Arabé, va tenir algunes limitacions: «Els seus principals líders episcopals i teològics pertanyien al món centre-europeu —relata Codina—. La seva preocupació va ser dialogar amb el

mig dels pobres, una reflexió teològica pròpia i nombrosos màrtirs, dels quals Romero i Espinal poden ser-ne símbols. Es comença a realitzar el somni de Joan XXIII d'una Església dels pobres», reflexiona Codina.

Una Església en lluita contra la injustícia estructural

El posicionament de l'Església llatinoamericana al costat del poble no és compacte i es van produir (encara avui) tensions internes: «Els sectors poderosos de la societat i de l'Església llatinoamericana —que ja durant el Vaticà II veien qüestionada l'Església tradicional de cristiandat—, es van aixecar aleshores en contra de Medellín titllant-la de marxista, revolucionària, agent de la revolució i la violència. Els assassins dels màrtirs llatinoamericans eren cristians, defensors de “la civilització cristiana occidental”. Tota profecia suscita contradicció», conclou Codina.

L'alliberament és la clau de volta a Medellín; no en va hi ha referències constants a l'Èxode, a l'experiència de Poble de Déu que és salvat de l'opressió a Egipte: «Lentament es va procedint al llenguatge del progrés i desenvolupament, proposat per Pau VI a l'encíclica *Populorum progressio* (1967), al de l'alliberament. No es tracta aquí simplement de pobles subdesenvolupats sinó en dependència i opressió per part dels països rics del nord», concreta Codina.

Onze anys després de Medellín, va arribar l'ocasió de Puebla (1979), presidida pel papa Joan Pau II, que era «molt sensible a la justícia i, alhora, per la seva experiència a la Polònia comunista, temia les contaminacions ideològiques de l'Església en la lluita per la justícia. Va ser famosa la seva reprimenda a Ernesto Cardenal quan va visitar la Nicaragua sandinista», recorda Codina.

A Puebla es formula la coneguda *opció preferencial pels pobres* —«que després s'escamparia a tota l'Església universal», recorda Codina— i es mira de passar del tema de la pobresa al de la cultura, «però no es va aconseguir». «Si Medellín va ser una veritable Pentecosta, Puebla va ser com el Concili de Jerusalem. L'Esperit encara hi era present», remata el jesuïta.

VÍCTOR CODINA

«A Medellín es comença a realitzar el somni de Joan XXIII d'una Església dels pobres»

«Els poderosos de la societat i de l'Església llatinoamericana es van aixecar en contra de Medellín acusant-la de marxista i revolucionària»

món modern, secular, desenvolupat, temptat d'ateisme. El desig de Joan XXIII que el rostre de l'Església conciliar fos el de l'Església dels pobres, no va arribar a plasmar-se en els documents conciliaris.»

Els documents episcopals a l'altra banda de l'Atlàntic il·luminen una nova imatge de l'Església «pobra, missionera, pasqual, deslligada de tot poder temporal i audaçment compromesa en l'alliberament de tot home, de tots els homes» (Medellín, 5,14). A partir d'aquell moment, l'Església llatinoamericana naturalitza i s'encarna en la Teologia de l'alliberament, en les comunitats eclesials de base, en la denúncia de la violència institucionalitzada i de les estructures socials injustes... «Una Església amb bisbes veritables Sants Pares de l'Església dels pobres, laics compromesos amb la societat i l'Església, comunitats eclesials de base, una vida religiosa inserida en-